

Konstitutionsutskottets betänkande

1982/83:20

angående verksamheten vid vissa regionala alarmeringscentraler

Motionerna

I motion 1981/82:883 av Bertil Hansson och Margareta Andrén (båda fp) hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om att förslag under vårsessionen 1982 framläggs till riksdagens prövning avseende i integritets-hänseende heltäckande föreskrifter rörande verksamheten vid vissa regionala alarmeringscentraler.

I motion 1981/82:1151 av Eva Hjelmström och Jörn Svensson (båda vpk) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om verksamheten vid vissa regionala alarmeringscentraler vari kraven om integritetsskydd och tystnadsplikt tillgodoses.

Utskottet

I båda de nu aktuella motionerna begärs ytterligare lagstiftning till skydd för den enskildes integritet när det gäller verksamheten vid vissa regionala alarmeringscentraler.

Integritetsfrågorna i dessa sammanhang har också tagits upp av representanter för jourhavande präst, jourhavande medmänniska och jourhavande kurator, vilka inför utskottet redovisat sin syn på problemen. Vidare har representanter för SOS Alarmering AB och kommunikationsdepartementet hörts av utskottet.

Lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler förutsätter tillstånd av regeringen för rätten att spela in, avlyssna eller avbryta telefonsamtal. Tillståndet kan förenas med villkor. Lagen innehåller en tystnadspliktsregel för personal som är eller har varit anställd vid ett alarmeringsföretag.

Tillstånd enligt lagen har beviljats SOS Alarmering AB. Detta bolag, som ägs gemensamt av televerket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet, bedriver f. n. verksamhet vid 18 länsalarmeringscentraler.

Regeringens tillståndsbeslut är förenat med ett flertal villkor, bl. a. får samtal inte avlyssnas eller spelas in med mindre de samtalande upplysts om detta. Skulle någon av de samtalande motsätta sig avlyssning eller inspelning får sådana åtgärder ske endast om det bedöms vara av avgörande betydelse för att snabba och effektiva hjälpinsatser skall kunna utföras. Även rätten att avbryta telefonsamtal är begränsad enligt villkor i tillståndet och får såvitt gäller telefonsamtal till eller från något av namnanropen jourhavande präst, jourhavande medmänniska, jourhavande kurator eller socialjour inte avbrytas om den som företräder hjälporganet motsätter sig det.

I enlighet med ett åläggande i regeringsbeslutet ingav SOS Alarmering AB

en av televerket uppgjord kostnadskalkyl för införande av s. k. uppmärksamhetssignal. Enligt kalkylen skulle det sammanlagt kosta ca 60 000 kr. i installeringsavgift och 5 700 kr. per kvartal i abonnemangsavgift att införa en uppmärksamhetssignal vid s. k. dataväxlar. Sådana finns enligt vad utskottet erfarit inrättade vid regioncentralerna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Motsvarande siffror när det gäller s. k. snörbordsväxlar var 1,1 milj. kr. i installationskostnad och 75 000 kr. i kvartalsavgift. Vid installerande av nya dataväxlar kan en uppmärksamhetssignal införas utan kostnad.

Det kan nämnas att representanterna för jourhavande präst m. fl. samtliga förklarat sig vara angelägna om att en uppmärksamhetssignal införs. Från SOS Alarmering AB har pekats på det störande inslag som en uppmärksamhetssignal skulle innebära.

Utskottet är medvetet om att det är nödvändigt för att få en så effektiv alarmeringsfunktion som möjligt att alarmeringsföretag ges en viss rätt att spela in, avlyssna eller avbryta samtal. Effektivitetskravet medför således att vissa integritetsinskränkningar måste tålas. Syftet med lagstiftningen på området är bl. a. att så långt det är möjligt tillvarata integritetsintressena. De villkor som stipulerats i regeringstillståndet till SOS Alarmering AB är ett uttryck härför. Lagstiftningen, liksom det för SOS Alarmering AB meddelade tillståndet, har varit i kraft drygt ett år. Det bör alltså nu finnas möjligheter att granska effekterna från integritetssynpunkt. Det kan enligt utskottets mening förutsättas att justitiekanslern, som skall utöva tillsyn över de i tillståndet uppställda villkoren, tar initiativ till lagändringar, om han anser sådana påkallade.

En uppmärksamhetssignal skulle enligt representanterna för jourhavande präst m. fl. innebära en klar förstärkning av integritetsskyddet. Med hänsyn till den vikt som måste fästas vid integritetsfrågorna anser utskottet det väsentligt att åtgärder i detta syfte vidtas. Dessa underlättas av att en övergång till datoriserade växlar sker efter hand. Det anförda bör ges regeringen till känna.

Utskottet hemställer

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført om uppmärksamhetssignal samt förklarar motionerna 1981/82:883 och 1981/82:1151 besvarade härmed och med vad utskottet i övrigt anført.

Stockholm den 1 mars 1983

På konstitutionsutskottets vägnar
OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s), Bertil Fiskesjö (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Hans Nyhage (m), Gunnar Björck i Värmdö (m), Sven-Erik Nordin (c), Sture Thun (s), Elisabeth Fleetwood (m), Karin Ahrlund (fp), Nils Berndtson (vpk), Hans Göran Franck (s), Gunnar Nilsson i Eslöv (s) och Ove Karlsson (s).

Särskilda yttranden

1. av Karin Ahrlund (fp)

I motion 1981/82:883 av Bertil Hansson och Margareta Andrén (båda fp) har yrkats ytterligare lagreglering för att öka integritetsskyddet i verksamheten vid regionala alarmeringscentraler. Motionen har ansetts besvarad med vad utskottet yttrat i frågan. Jag har anslutit mig till utskottets uppfattning. Detta innebär, att jag t. v. anser mig böra förlita mig på justitiekanslerns granskning och utgår ifrån att han till regeringen redovisar de lagändringar som kan anses behövliga.

Jag utgår vidare från att utskottets skrivning leder till att uppmärksamhetssignal kommer att införas på redan befintliga datoriserade växlar och att de dataväxlar som framdeles kommer att ersätta de s. k. snörbordsväxlarna automatiskt kommer att förses med en sådan signal.

2. av Nils Berndtson (vpk)

Jag har ansett mig kunna godta utskottets skrivning. Detta innebär inte att jag frångått de krav om ytterligare integritetsskydd och tystnadsplikt som framförs i motion 1981/82:1151 av Eva Hjelmström och Jörn Svensson (båda vpk). Jag har emellertid ansett att jag kan avstå från dessa krav i avvaktan på den utvärdering av verksamheten vid SOS Alarmering AB som utskottet förutsätter att justitiekanslern kommer att företa och som enligt min mening kan förväntas leda till ytterligare lagregleringar på området.

